

Wat komt er te staan in ISO 26000?

Toelichting op de voorlopige inhoud van de ISO-richtlijn voor MVO

Veel is al geschreven over het unieke, grootschalige en spannende proces van het ontwikkelen van ISO 26000, *Guidance on Social Responsibility*. Niet eerder is uitgebreid stilgestaan bij de inhoud van deze nieuwe ISO-richtlijn voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO), die volgens de planning in het najaar van 2010 officieel zal verschijnen. Maar nu worden de eerste contouren van ISO 26000 en de interessante elementen van deze richtlijn geleidelijk zichtbaar. Elementen die organisaties daadwerkelijk zullen helpen bij het invoeren van MVO. In dit artikel worden de doelstelling en de meest interessante elementen van ISO 26000 uitgebreid toegelicht.

Louise Berghenegouwen, Consultant NEN-Managementsystemen

Doelstelling van ISO 26000

De doelstelling van ISO 26000 - *Guidance on Social Responsibility* is het ondersteunen van organisaties die MVO willen invoeren. Daarom geeft ISO 26000 praktische richtlijnen voor het opzetten en invoeren van MVO. De komende ISO-richtlijn biedt een 'framework' voor het vertalen van internationale afspraken op het gebied van mensenrechten, milieu, arbeidszaken etcetera naar implementatie van MVO in de dagelijkse bedrijfsvoering van organisaties. Hierbij wordt speciaal aandacht geschonken aan het identificeren en betrekken van stakeholders. Consistent werken met ISO 26000 zal geloofwaardigheid van claims en communicatie op het gebied van MVO kunnen verbeteren. Ook wordt met ISO 26000 een wereldwijde basis gelegd voor een uniforme terminologie voor MVO. ISO 26000 is uitdrukkelijk bedoeld als een ondersteunende richtlijn en niet als een certificeerbare norm. ISO 26000 wordt ook geen norm voor een MVO-managementsysteem, maar geeft wel adviezen over hoe organisaties MVO kunnen inbedden in hun bestaande managementpraktijk.

ISO 26000 is bedoeld voor alle typen organisaties ongeacht de grootte of locatie van de organisatie. Dit kunnen dus grote, kleine, publieke of private organisaties zijn in ontwikkelde en ontwikkelingslanden. Dit betekent dus dat niet alleen het grote(re) bedrijfsleven of het MKB ISO 26000 moet kunnen toepassen. Ook voor overheden en zelfs voor NGO's is ISO 26000 bedoeld als richtlijn voor het invulling geven aan MVO.

Inhoud van ISO 26000

De inhoud van ISO 26000 zal zich geleidelijk verder ontvouwen tijdens het ontwikkelingsproces. Alle details zijn nog niet bekend en drastische veranderingen blij-

ven mogelijk. De inhoud zoals beschreven in dit artikel is gebaseerd op de Derde Working Draft, versie 2, uitgegeven op 18 december 2007. Wel is afgesproken dat de richtlijn zal aansluiten bij en niet in tegenspraak

zal zijn met bestaande internationale conventies en verdragen van bijvoorbeeld VN en ILO en richtlijnen van OESO en Global Compact. Ook wordt aansluiting gezocht bij de methodiek voor duurzaamheidsverslag-

Hoofdstuk	Hoofdstuktitel	Beschrijving van de inhoud
1	Toepassingsgebied	Definieert de onderwerpen die worden besproken in de richtlijn en geeft beperkingen en uitzonderingen aan.
2	Normatieve referenties	Geeft een overzicht van documenten die in samenhang met de richtlijn moeten worden gelezen.
3	Termen en definities	Identificeert en geeft de betekenis van belangrijke begrippen die in de richtlijn worden gebruikt. Deze begrippen zijn van fundamenteel belang voor het begrijpen van het concept van MVO en het gebruik van de richtlijnen.
4	De context van MVO waarin een organisatie opereert	Beschrijft de factoren, voorwaarden en belangrijke onderwerpen die de ontwikkeling van MVO hebben beïnvloed en die nog steeds invloed hebben op de aard en de uitvoering ervan. Het beschrijft ook het concept van MVO zelf: wat het betekent en hoe het van toepassing is op organisaties.
5	MVO-principes	Introduceert de fundamentele MVO-principes.
6	Leidraad voor MVO-kernonderwerpen	Licht de MVO-kernonderwerpen toe en geeft voor elk de grondgedachte, principe en overwegingen, de beschrijving van de onderwerpen en de gerelateerde acties en/of verwachtingen.
7	Leidraad voor een organisatie die MVO implementeert	Geeft praktisch advies over het integreren van MVO in een organisatie en over het implementeren van MVO als een geheel, inclusief de specifieke kernonderwerpen van hoofdstuk 6.
	Bibliografie	Geeft referenties die bruikbaar kunnen zijn bij het begrijpen en implementeren van MVO in een organisatie.

Tabel 1: Overzicht van de inhoud van ISO 26000

legging zoals ontwikkeld door GRI. Al deze gerenommeerde internationale organisaties nemen actief deel aan het ontwikkelingsproces van ISO 26000. Zij zien ISO 26000 als een instrument om toepassing van hun eigen normen, en daarmee MVO, in talloze organisaties over de gehele wereld te bevorderen.

In tabel 1 staat een overzicht van de inhoud per hoofdstuk van ISO 26000. Bij ieder hoofdstuk staat een korte toelichting op de inhoud.

Termen en definities

In hoofdstuk 3 wordt duidelijkheid gegeven over het internationale begrippenkader dat nu ontstaat op het terrein van MVO. In dit hoofdstuk komen de definities van onder andere social responsibility, stakeholder, supply chain, material, organizational governance, accountability en ethical conduct aan bod. Vooral de definitie van Social Responsibility is een interessante om verder uit te lichten:

Definitie Social Responsibility:

"Responsibility of an organization for the impacts of its decisions and activities on society and the environment, through transparent and ethical behaviour that:

- *is consistent with sustainable development, including the welfare of society;*
- *takes into account the expectations of stakeholders;*
- *is in compliance with applicable law and consistent with international norms/expectations of behaviour; and*
- *is integrated throughout the organization and practiced in its relationships".*

NOTE: Activities include products, services and processes

NOTE: Relationships refer to an organization's activities within its sphere of influence

In het SER-rapport "Winst van Waarden" worden als belangrijke elementen van MVO genoemd: ondernemingsactiviteiten inclusief de gevolgen ervan voor het milieu en de maatschappij en de relatie met belanghebbenden, ook wel stakeholders. Deze elementen komen ook in de internationale definitie naar voren. De tweede opmerking bij de definitie geeft aan dat MVO ook betrekking heeft op de invloedssfeer van de organisatie, oftewel waar mogelijk ook in de voort-

brengingsketen aandacht moet worden gegeven aan aspecten van MVO.

In de komende commentaarronde wil de Nederlandse normcommissie proberen om deze belangrijke opmerking in de hoofdtekst van de definitie zelf te krijgen.

De context van MVO

Hoofdstuk 4 beschrijft de context en het concept van MVO. In dit hoofdstuk wordt bijvoorbeeld aangegeven dat het concept MVO al heel oud is en dat in het verleden MVO voornamelijk uit het bedrijfsleven voortkwam, maar dat dit langzamerhand door alle soorten organisaties wordt overgenomen. Ook wordt in dit hoofdstuk het veranderende perspectief op MVO toegelicht. Immers de zorgen in de maatschappij en de zorgen van individuele organisaties wijzigen voortdurend. Een duidelijk voorbeeld hiervan is de opleving in aandacht voor het milieu dankzij Al Gore. Ten slotte komen de laatste trends zoals globalisatie, gebruik van ICT, mondigere consumenten en een groeiend aantal duurzaamheidsverslagen aan bod. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een toelichting op de belangrijkste karakteristieken van het concept MVO, te weten accountability (verantwoording afleggen), het betrekken van stakeholders en het bijdragen aan duurzame ontwikkeling.

Acht MVO-principes

In hoofdstuk 5 van ISO 26000 worden acht MVO-principes kort en bondig in één à twee zinnen beschreven. Het is belangrijk dat deze algemene principes door organisaties worden onderschreven, omdat ze het fundament vormen voor maatschappelijk verantwoord handelen. Aangegeven wordt dat wel bedacht moet worden dat bepaalde culturele of religieuze factoren van invloed kunnen zijn op de toepassing van de acht MVO-principes in de praktijk. Door de acht MVO-principes consistent toe te passen in beleidsmakende processen en besluitvormingsprocessen wordt een belangrijke stap gezet voor het implementeren van MVO.

Acht MVO-principes

- *Ethisch gedrag*
- *Naleving van de regels van de wet*
- *Respect voor internationale normen/verwachtingen*
- *Respect en aandacht voor de belangen van stakeholders*
- *Verantwoording afleggen*
- *Transparantie*
- *Voorzorgsprincipe*
- *Respect voor mensenrechten*

Zeven MVO-kernonderwerpen

De MVO-kernonderwerpen, of de aandachtsgebieden op het terrein van MVO, zijn in ISO 26000 zeer uitgebreid beschreven. In totaal beslaat dit hoofdstuk momenteel 46 pagina's tekst, dus te veel om in dit artikel in detail toe te lichten. Van elk kernonderwerp worden namelijk relaties met andere kernonderwerpen aangegeven, maar ook de grondgedachte, overwegingen, beschrijving van de (sub)onderwerpen en de gerelateerde acties en/of verwachtingen. De MVO-kernonderwerpen zijn natuurlijk dynamisch, ze kunnen veranderen als gevolg van verandering in denken over milieu en/of maatschappij. De economische pijler van MVO, ook wel Profit genaamd, zit in de zeven hoofdonderwerpen verwerkt,

Afbeelding 1: De zeven MVO-kernonderwerpen

net als aandacht voor ketenbeheer. Omgang met deze zeven kernonderwerpen vindt plaats conform de MVO-principes. Hierna volgt een beknopte samenvatting van de MVO-kernonderwerpen.

Organizational Governance

'Organizational governance', in Nederland ook wel vertaald met goed bestuur, is anders van aard dan de andere MVO-kernonderwerpen. Organizational governance omvat het gehele systeem van het besturen van een organisatie en de bijbehorende besluitvormingsprocessen en daardoor heeft ze invloed op alle andere MVO-kernonderwerpen. Organizational governance gaat over het naar eer en geweten implementeren van wet- en regelgeving, het vergroten van accountability en het transparant zijn (bijvoorbeeld communiceren op basis van welke criteria eigen prestaties geëvalueerd worden). Ook het bevorderen van ethisch gedrag en het communiceren richting stakeholders zijn belangrijke elementen van organizational governance. Goede inrichting van de organizational governance helpt om betere beslissingen te nemen, maar ook bijvoorbeeld risico's en kansen beter te identificeren en te managen. Tot slot kan door organizational governance ook de relatie met stakeholders verbeteren.

Mensenrechten

Mensenrechten gelden voor alle mensen, ongeacht ras, sexe, origine, kleur, taal, religie, politieke mening of status. De rechten zijn universeel en moeten overal toegepast worden. Veel mensenrechten zijn met elkaar verbonden. Wanneer iemand bijvoorbeeld geen scholing heeft gehad, betekent dat indirect ook dat het recht op deelnemen in politieke processen wordt bemoeilijkt. Naast non-discriminatie, civiele en politieke rechten zoals vrijheid van religie (bijvoorbeeld de mogelijkheid hebben om te mogen bidden op het werk) of stemmen, zijn er ook sociale, economische en culturele rechten beschreven in ISO 26000. Hierbij valt te denken aan het recht op voedsel of het recht op cultuur. Tenslotte worden ook fundamentele rechten gerelateerd aan werken beschreven, zoals vakbonds-vrijheid, geen kinderarbeid of dwangarbeid.

Labour practices

Dit MVO-kernonderwerp komt overeen met arbeidsomstandigheden en omvat dus zaken als arbo, gezondheid, veiligheid en de relatie tussen werknemer en werkgever.

Environment

De paragraaf over milieu is anders van opzet dan de ISO 14001-systematiek, wat een management-systeem inhoudt waarmee een organisatie haar milieubelasting kan verminderen. In ISO 26000 worden concrete milieuproblemen beschreven, waarbij men voor het oplossen ervan eventueel gebruik kan maken van ISO 14001, *Milieumanagementsystemen – Eisen met richtlijnen voor gebruik*. Zaken als duurzame productie en consumptie, voorkomen van vervuiling, duurzaam gebruik van onze grondstoffen en klimaatverandering worden toegelicht.

Fair Operating practices

In de beschrijving van dit MVO-kernonderwerp wordt aangegeven hoe corruptie en omkoperij kan worden vermeden. Ook wordt aangegeven dat inmenging in politiek op verantwoordelijke manier dient plaats te vinden, dus zonder manipulatie, intimidatie of bedreiging. Ook wordt onder 'fair operating practices' toegevoegd dat MVO zo veel mogelijk bevordert en gepromoot moet worden bij het inkopen of op andere plaatsen in de keten. Aangegeven wordt dat dit kan door in de keten voordelen en kosten te delen en ondersteuning te bieden voor het verhogen van bewustzijn, eventueel door middel van trainingen.

Tenslotte valt ook het respect voor eigendomsrechten onder dit MVO-kernonderwerp.

Consumer issues

Ook dit hoofdonderwerp valt uiteen in veel subonderwerpen die in ISO 26000 worden beschreven. Bij 'consumer issues' betreft het eerlijke marketing, eerlijk en volledig informeren van de klant, beschermen van gezondheid en veiligheid van klanten, duurzame consumptie, 'labelling', service naar klanten, geschillenoplossing, voorkomen van misleiding, werken volgens reclamecodes en de bescherming van klantgegevens en privacy.

Development of the community and the society

Doelstelling bij dit MVO-kernonderwerp is te zorgen dat lokale gemeenschappen mee kunnen profiteren van activiteiten in hun regio. Dit kan door de lokale gemeenschap bij de activiteiten te betrekken. Maar dit is ook mogelijk door bij te dragen aan economische ontwikkeling en sociale ontwikkeling (bijvoorbeeld op medisch gebied, voorlichting en medicatie tegen AIDS of hulp bij het bewaren van cultureel erfgoed.).

Implementatie van MVO

In hoofdstuk 7 staat de implementatie van MVO cen-

traal. Er worden handvatten voor implementatie gegeven, niet in een verplichte volgorde, maar wel in een logische volgorde. Het werken met stakeholders vormt onderdeel van alle elementen in hoofdstuk 7. In dit implementatiehoofdstuk wordt begonnen met een toelichting op het definiëren van de scope. Gekeken wordt voor wie, wat en waar MVO-activiteiten kunnen worden ontplooid. Vervolgens wordt gekeken hoe de scope specifieker van aard kan worden. Dit kan bijvoorbeeld door alleen onderwerpen met de grootste impact, de grootste stakeholderbelangen of de grootste publieke druk in overweging te nemen. Naast de handvatten voor het definiëren en detailleren van de scope wordt in hoofdstuk 7 ook veel aandacht besteed aan het werken met stakeholders. Praktische richtlijnen worden gegeven voor het identificeren en betrekken van stakeholders en het prioriteren van belangen daarbij. Uiteindelijk kan dan een engagement- en communicatieplan opgesteld en uitgevoerd worden waardoor het werken met stakeholders systematisch verloopt en gericht is op continue verbetering.

Bij het integreren van MVO in de organisatie wordt begonnen met het adopteren van de MVO-principes zoals omschreven in hoofdstuk 5. Vervolgens worden visie, missie en eventuele gedragscodes beoordeeld. Op basis hiervan kunnen doelstellingen en strategieën ontwikkeld en bepaald worden. Bij het implementeren in de dagelijkse praktijk worden handvatten gegeven voor het opzetten van een structuur en het beoordelen van doelstellingen en acties. Ook worden verschillende manieren aangegeven voor het ontwikkelen van bewustzijn en competentie op alle niveaus in de organisatie. Hoofdstuk 7 geeft vervolgens een overzicht van aandachtspunten bij communicatie op het terrein van MVO en het evalueren van activiteiten. Last but not least worden verschillende wegen aangegeven om de geloofwaardigheid van de organisatie op het gebied van MVO te versterken. Dit kan bijvoorbeeld door traditionele verificatievormen als interne of externe audits, maar ook door feedback te ontvangen van stakeholders in panels of door een duurzaamheidsverslag te schrijven.

De toekomst

In 2010 zal ISO 26000 definitief gepubliceerd worden. Te verwachten valt dat in de komende drie jaar meer afstemming en integratie tussen de hoofdstukken zal

plaatsvinden, aangezien hiervoor een speciaal schrijfteam aangesteld is.

Tot de definitieve publicatie zijn nog allerlei veranderingen mogelijk, soms ook veranderingen die drastisch van aard zijn. Uiteraard houden wij u hiervan graag op de hoogte.

Meer informatie

Voor meer informatie over dit onderwerp kunt u contact opnemen met Louise Bergenhenegouwen, telefoon: 015 – 2 690 122 of e-mail: louise.bergenhenegouwen@nen.nl.

